

Szvoren Edina

Verseim

Tizenhárom történet

Falun nyaralok, burukkolnak a galambok. A tornácon olvasgatok, ölemben Pestről kölcsönzött, vastkos helytörténeti munka, *Rétköz ezer arca*. Figyelmem gyakran elkalandozik, szemlélődöm, sok mindenre rájöttem itt (a kaszáspók mint az útra kelő Eiffel-torony).

Borozgatni kezdenék, amikor betoppan D. J., táskájában kalapács, fűrész, colstok, tegnap hiába vártam. A padlásfeljárót kell, ahogy itt mondják, becsinálnia, hogy elvegyük a denevérek kedvét a röpködéstől. Vagyis hogy megöljük őket.

D. J., akit hét évvel ezelőtt fél szemére megvakított az öccse, a házra rogyó óriástuja alatt állítja le a biciklijét, hiába mondom, hogy ne ott. Dolgozni kezd. A stukatorban van a denevértanya, tájékoztat. A könyvet beviszem a nyári konyhába, lelkifurdalásom van, ha kétkezi munkát végző emberek előtt vastag, kemény fedelű kötetekkel mutakozom. Azanyját, ezzel ölni lehet, jegyzi meg segítőm, amikor minden óvintézkedés ellenére meglátja a könyvet. Kibetűzi a címet, és hamar megértem, nem tudja, hogy Rétköznek hívják a tájegységet, ahol él, ahol született.

J. a padláslyukhoz támasztja a létrát, komótosan fölmászik, méricskélgni kezd. A konyhából ellenőrzöm, hogyan boldogul a fél szemével. A létrát egy rokonszenves, kissé bőbeszédű utcabeli férfitől kaptam, aki vadászpuskával tette el láb alól a nagyobbik fiát. Lelőtte, a holttestet pedig a felesége meg a kisebbik fia segítségével ásta el a kertben, két házzal odébb, a páros oldalon. D. Jóska (ez most kicsúszott a számon) először léckeretet ácsol, arra jön majd a furnér. Lesz még egy másik léckeret is, ami magát a fedlapot tartja meg. Meglepetésemre D. J. a kerékpár vázát használja fűrészbaknak. Az én feladatom, hogy erősen szorítssam a féket, fogjam lábam közé a kereket. J.-nek van vízszintmérője is: az átlátszó hólyagban úszkáló folyadék neonszíne falusi viszonyok közt úgy hat, mint egy futurisztikus látomás.

J. óriási használt szegeket ver a lécbe, jókora szakaszon ki is állnak a fából. Olyan, mint valami – most nem jut eszembe, micsoda. Kiderül, hogy J. a furnért saját konyhaszekrénye hátáról feszítette le. Kétezer forintot ígértem, ha megszabadít a denevértől.

Elharapott mondatokban beszélgetünk. Könnyen átragad rám az itteni hanghordozás, ha nem vigyázok, a *Prímában* legközelebb már *hellauval* köszönök, akár a helyiek. Söprögetek kicsit, lapátra segítem a denevérürüléket. Az előző nap reggelén vettem észre, hogy az apró, szürkésfekete hurkák a stukator szálirányos repedésein potyognak a tornác cementkövére. (A stukator itt falun egy homlokzathoz rögzített, ürege faácsolmányt jelent.) Egyébként söprögetni

mindig lehet, ez itteni felismeréseim egyike. Meg hogy van valami az életben, amire mindkét állítás igaz: a legelrontottabb a fontos dolgok, legfontosabb az elrontottak között. (Meg Eiffel pókja és a szárnyverdesés.)

Felröppennek a szomszéd galambjai, nyakamat tekergetve követem harmadonként eltolódó tojásdad köreiket. Ma ez csak tizenegy, gondolom, más-kor megvannak húszan is. A galambász felesége, aki esténként vízbe áztatott fűzfavesszővel korbácsolja a náluk nevelkedő állami gondozott gyereket, azt mesélte, hogy galambjaik két évvel ezelőtt másodikkak lettek egy országos postagalambversenyen. Ha nem vagyok résen, a végén még a kupát is megmutatja. Szép a kertjük, dús, mélyzöld a fű.

D. J. rájön, hogy elméretezte a fedlapot. Új lécet keres, hogy a rést betakarja egy fatoldalékkal, amit majd a furnérra szegez. A tákolmány helyenként most már négy-öt emeletes: támléc, furnér, léckeret, pótfa, pótfa a pótfán, meg persze a szög, ami az egészből görbén, mint egy boszorkány ujjá kimered. J. fölmászik a magasba, helyére próbálja a leginkább – ez az! – töviskoszorúra emlékeztető alkotmányt. D. J. egyik zsebéből kiáll a vízszintmérő, másikkól a kalapács nyele. (Micisapkát hord nyáron is, amelyet apám apja hordott, ferde bibével.) Az utca kutyái panaszosan vonítani kezdenek. Ők már hallják, hogy közeledik a purinás kocsi. A cigányutcák kerítés nélküli házai miatt a purinás fickó kutyariasztó sípot szerelt a furgonjába, én pedig igyekszem emelt fővel viselni, hogy a jelek szerint

azokban a tartományokban is zajlik az élet, amelyekre süket vagyok. Kérdem D. J.-t, hogy kávét kér-e, vagy szódát. Kérdésemet a madarak nem értik, de legalább hallják (ők uralkodnak ezen a világon). A gyári hibás kávéfőzővel kínlódom. Két hét alatt végül is szépen megszoktam ezeket a redukciókat. A konyhában nincs meleg víz, a vécépapírt a csatlakozóidom elégtelen átmérője miatt tanácsos nejlonzacskóban gyűjteni. A Rétközről szóló könyvet odébb tolom egy fazék takarásába, közben az óriástuja lassan ingó alsó ágaira téved a tekintetem. Mióta észrevettem, hogy búbos banka fészkel a fa odvába, áhítatosan a nagykapun közlekedem. D. J. még mindig a létra tetején: amikor zsebéből kifordul a vízszintmérő, utána kap, de hiába. A műszer a cementlapon végzi, a jelzőhólyagocska finom vonásokkal rovátkolt üvege megsérül, a víz elfolyik, az oldallap behorpad. Tudom, hogy a vízszintmérőt J. attól a fiától kapta, amelyik néhány évvel ezelőtt leugrott egy villanypóznáról, hogy ne kelljen dolgoznia, és jogosulttá váljon a rokkantségélyre, ezért aztán ritkán jut pénze ajándékra. D. J. nem mutatja, hogy bánkódna a gajra ment vízszintmérő miatt. Büszkén jelenti, hogy a fedlap a helyére került. Mielőtt indulna, azért figyelmeztetem a résekre is. Messze vannak, muszáj ellenszenvesen a magasba mutogatni. Mióta itt vagyok, megváltoztak a mozdulataim.

D. J. a létrát nekitámasztja az eresznek, és PUR-habbal tömíti a stukator legnagyobb repedéseit. A gyorsan dermedő, öntáguló anyag hólyagjai túlnőnek nemcsak a repedéseken, de magán a stukatoron is. Jó

nézni, ahogy dagad, egy pillanatra azt kívánom, bár soha ne hagyná abba. Majd egy sniccerrel lemetszem a fölösleget, mondja J., s én szemérmesen elhallgatom, hogy ilyenem Pesten sincsen. Adok neki konyharuhát, hogy a kezét megtörölje, aztán megyek, hozom a pénzt. Úgy emlékszem, az ezreseket a könyvem lapjai közé készítettem, most mégsem találom. Kétszer is végiglapozom *Rétköz ezer arcát*, mert az illusztrált oldalak a sok festék miatt hajlamosak összetapadni, a meleg pedig csak ront a helyzeten. A purinás kocsi már a szomszéd utcában jár, a homokdűnékre épült házak közti völgy túloldalán – a könyv Szöveteni-csatornának hívja –, a vonító kutyák kara rázendít ott is. D. J., akiről a ház tulajdonosa azt mesélte, hogy a kutyája torkát saját kezűleg metszette át egy gondosan megélezett késsel, amikor felbosszantotta az ugatása, ujjával a pohár falához szorítja a kiskanalat, a kávé úgy hörpinti fel. A madarak ötven-hatvan fős rajokba verődve készülődnek az éjszakára. Ha megszállják az óriástuját, láthatatlanná válnak, én pedig szeretném valakinek elmondani, hogy rájöttem, ők a világ urai. D. J. megáll a konyhaajtóban, végigmér, és elmélázva mondja: ugye hogy jobb itt, falun. Hát, gondolom, nem jobb, de szebb. Mondom is. Megvan a kétezer forint, a fazék alatt lapult, J. a micisapka alá rakja. A galambász füttyent, hallom, hogy a galambok azonnal dúcra szállnak. Szárnyverdesésük: mintha túlsúlyos nők kacagnának egy nyikorgó heverőn.

Kikísérem J.-t a kertkapuhoz. Amikor indul, ráver a biciklinyeregbe, mintha a szamara tompora volna.

Még visszafordul, és figyelmeztet, hogy dugjak csavart a PUR-habos szifon szórócsövébe, ha nem akarom, hogy az anyag belekössön. Köszönöm, Jóska, kiáltok utána, s hogy ne a *Jóska* legyen az utolsó szó, ami napnyugta előtt elhagyja a számát, megismétlem, hogy köszönöm. Attól félek, nem tudok hangot adni a hálának, amit érzek. Attól félek, a hálára kötelezett emberek arcában ott a szenvedő Krisztus.

Széket húzok a tornácra, felütöm a Pesten kölcsönzött könyvet, és megkeresem, D. J. érkezésekor hol hagytam abba az olvasást. Bort is töltök, poharamat a lábamhoz teszem. Föl-fölpillantok a beszegezett padlásfeljáróra (remélem, nem fognak kaparászni). Amikor a poharam után nyúlnék, az ívelt, átlátszó talpfogságában, a fúvott üveg meg a beton közé szorulva meglátok egy fényes hátú, fekete futrinkát. Úgy hagyom, ma már nem ölok. Később majd veszek másik poharat a borhoz. Folytatom az olvasást, bár szürkülni kezd. A *Rétköz ezer arca* alapos, gazdagon dokumentált munka. Kitér nyelvi és földrajzi sajátságokra, a történelem kevésbé dicsőséges fejezeteit sem hallgatja el, meglepetésemre pedig még az ásványtani passzusai is olvasmányosak. Egy kis szerkesztői gondosság hibátlan kiadvánnyá tette volna.

*A könyv megjelenését támogatta
a Nemzeti Kulturális Alap*

Nemzeti Kulturális Alap

Magvető Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft.

www.magveto.hu

www.facebook.com/magveto

magveto.kiado@lira.hu

Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomtatta és kötötte

a Reálszisztéma Dabasi Nyomda Zrt., 2018-ban

Felelős vezető Balizs Attila vezérigazgató

Felelős szerkesztő Turi Tímea

Kézirat-előkészítő Tomka Eszter

Korrektor Hradeczky Moni

Műszaki vezető Takács Klári

A kötetet Pintér József tervezte

Kiadványszám 8900

Minion betűtípusból szedve

ISBN 978 963 14 3663 1